

PUBLISKO IESTĀŽU INFORMĀCIJAS PIEPRASĪJUMU STATUSS UN OBLIGĀTIE APSVĒRUMI PRIVĀTUMA NEAIZSKARAMĪBAS KONTEKSTĀ

Mg.iur. Māris Ruķers
Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes
Valststiesību zinātņu katedras pasniedzējs,
personas datu aizsardzības speciālists

Tēzes

1. Valsts iegūta un radīta informācija kopumā kalpo sabiedrībai dažādos veidos – gan administratīvo aktu izdošanai, gan valsts resursu pārvaldībai, gan valsts drošībai, aizsardzībai un cīņai ar nelikumīgu rīcību. Tomēr valsts darbības ar jebkādu informāciju nevar novirzīties no galvenā fokusa vai būt ar to pretrunā – to ierobežo un nosaka likuma normās noteiktie mērķi vai iestādes kompetence. Bez tam, arī valstij ir vienlīdz saistošs attiecīgās informācijas kategorijai noteiktais apstrādes režīms. Tādējādi valsts var iegūt, uzkrāt un izmantot privātu informāciju, ja tā ne tikai spēj pamatot, ka šāda iegūšana ir nesaraujami saistīta ar sabiedrības mērķiem, bet arī vienlīdz efektīvi spēj attiecīgo mērķi realizēt.
2. Tipiskākās nepareizas valsts darbības izpausmes informācijas apstrādē raksturo pārmērīgi informācijas pieprasījumi; nespēja formulēt mērķi, (piemēram, kādam nolūkam informācija tiek pieprasīta, faktiskā apstrāde, nesakrīt ar normatīvajos aktos definēto vai datu glabāšana valsts reģistros bez skaidri definēta termiņa). Tā ja valsts normatīvajos aktos nav noformulējusi kāda reģistra mērķi, tas rada problēmu, ka tajā esošai informācijai iestāde arī parasti negarantē juridisko spēku, tā, kā nav skaidrs, kādos gadījumos tās izmantošana trešajai personai rada vai nerada kādas juridiskas sekas. Ir jāpiebilst, ka valsts darbība informācijas apstrādes procesos nekādā gadījumā nevar būt formāli pamatota ar sabiedrības mērķiem, ja tās faktiskās darbības nonāk pretrunā ar šiem mērķiem un to būtību.
3. Privātā sektorā radīta, iegūta un uzkrātā informācija automātiski nepieder valstij. Tāpat, kā valstij, lai iejauktos privātīpašumā vai personas pārvietošanās brīvībā ir nepieciešams leģitīms un tiesisks attaisnojums, tad tas pilnā mērā attiecas arī uz privātpersonas rīcībā esošu informāciju. Šāda informācija juridiski ir iedalīta dažādās kategorijās un uz katru no tām (personas dati, komercnoslēpums, citi dati) pašreiz uz to var attiecināt noteiktu regulējumu, kuru pašreiz Latvijā lielā mērā definē arī Eiropas Savienība.